

๖๖ ดนดิน ถิ่น
 ล้านนา ล้าน
 อดมด้วยดอกเอื้อง
 หรือกล้วยไม้ ผู้คน
 สมัยก่อนรู้จักและ
 อยู่ใกล้ชิดดอกเอื้อง
 ตลอดจนนำดอกมา

เรียกกันว่าสามปอยหลวง “แม่ฮุยพูดต่อ” คำว่าหลวงที่นี้หมายถึงดอกมีขนาดใหญ่ แต่หากชนิด
 ที่มีดอกขนาดเล็กกว่านี้เรียกกันว่า สามปอยหน้อย แต่ในชีวิตแม่ฮุยเคยไปตามหมู่บ้านบางแห่ง
 ได้เห็นดอกเอื้องมีกลีบดอกคล้ายกันนี้ แต่มีสีพื้นเหลือง ประลายสีน้ำตาลเป็นจุดๆ ผู้คนแถวนั้น
 เขาเรียกกันว่าสามปอยนก ฮุยก็ยังไม่รู้ที่มาของชื่อนี้เหมือนกัน”

ก่อนจาก แม่ฮุยได้ให้ข้อคิดอีกว่า “ผู้คนสมัยก่อนเขาผูกพันกับธรรมชาติไม่คิดทำลาย
 ขณะเดียวกันก็สร้างงานประเพณีขึ้นมาให้ผู้คนได้ทำบุญอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข บางคนใช้ความ
 สังกตลิ่งที่อยู่ในธรรมชาติมาผูกโยงกับประเพณีดังเช่นเอื้องชื่อสามปอยนี้ เป็นต้น”

คำพูดของแม่ฮุย ให้ข้อคิดดีแท้ๆ เนื้อ ของคุณแม่ฮุยยาวคำ
 ที่ได้ให้ความรู้-ความหลังครั้งนี้...

แหล่งข้อมูล สัมภาษณ์แม่ฮุยอายุ 76 ปี จำนวน 1 คน

★ สามปอยดอกเอื้องที่มีชื่อมาจากงานปอยวัด แสดงถึงความ
 ทนทานของช่อดอกอยู่นานถึงสามปอย.

✓ สามปอย-ชื่อดอกเอื้องเมืองล้านนา ชะง่อนการตั้งชื่อดอกไม้ตามประเพณี

ใช้และสังเกตความทนทานของดอก แล้วตั้งชื่อ
 ตามสภาพการณ์ รูปลักษณะ สีสีนที่เทียบเคียง
 กับสิ่งปรากฏในธรรมชาติ เช่น สีดอกเอื้อง
 คล้ายสีพืชยามเช้าตรู่ ตั้งชื่อว่าพืชมย ดอกเอื้อง
 บางชนิดมีสีคล้ายสีขี้ผึ้ง ตั้งชื่อว่า เอื้องผึ้ง (ผึ้ง)
 ดอกเอื้องบางชนิดดอกทนทานนานถึงสามปอย
 จึงตั้งชื่อว่า สามปอย

เมื่อเอ่ยถึงคำว่า “เอื้องสามปอย”
 ผู้ใหญ่ทั่วไปหลายคนเคยได้ยิน แต่อาจไม่เคย
 พบเห็น ยิ่งเด็กๆ ด้วยแล้ว สมัยนี้แทบไม่เคย
 ได้ยินและอาจไม่เคยรู้จักเอื้องสามปอย หรือ
 ที่มาของชื่อเอื้องชนิดนี้

ฮุยขวงคำ เจ้าของดอกเอื้องสามปอย
 ได้กรุณาให้ความรู้เกี่ยวกับดอกเอื้องสามปอยว่า
 “เอื้องสามปอยของแม่ฮุยต้นนี้ ได้เลี้ยงดูสืบ
 มาจากบรรพบุรุษ ที่จริงดอกเอื้องสามปอยมี
 หลายลักษณะ ที่สำคัญจะมีเอื้องสามปอยหลวง
 และสามปอยหน้อยแต่ของแม่ฮุยต้นนี้ชื่อว่า
 “สามปอยหลวง”

แม่ฮุยเล่าพร้อมกับเดินเข้าไปใกล้
 แล้วชี้ให้ดูลักษณะดอกเอื้อง “เอื้องสามปอยมี
 กลีบดอกใหญ่ สีเหลืองดงาม ขอบในดอกสี
 ขาวนวลดอกทนทาน การเลี้ยงดูคนสมัยก่อนจะ

รดน้ำเพียงวันละครั้งมันก็มีชีวิตอยู่ได้คล้ายมัน
 อยู่ตามธรรมชาติ เพราะมีรากยาวซับซ้อนยาว
 (โอ) น้ำในอากาศได้ดี บางครั้งเด็ดช่อบางช่อ
 มาแซมผมไปเที่ยวปอยได้ถึงสามปอย”

ท่านเล่าถึงตอนนี้ ผู้เขียนจึงขอให้
 ท่านขยายความถึงชื่อของดอกเอื้องมีความเป็น
 มาอย่างไร

แม่ฮุยขวงคำขยายความให้ฟังว่า
 “คนล้านนาแต่เก่าก่อน ชีวิตมีความผูกพันกับ
 งานประเพณีปอยหลวง (งานฉลองของวัด)
 งานปอยหน้อย (งานบวช) อยู่เสมอขณะ
 เดียวกันเป็นเวลาช่อดอกเอื้องชนิดหนึ่ง มีสี
 เหลืองชูช่อดอกบานอยู่นาน จนงานปอยผ่าน
 วัตถุประสงค์ไปแล้ว เกิดมีปอยวัดใหม่ และงานปอย
 วัดต่อไปถึงสองสามปอย ดอกเอื้องก็งามไม่
 สร้าง บางคนเด็ดเอาช่อดอกแซมผมไปแ้ว
 งานปอยหลวง กลับมาเอาช่อดอกแซมผมไว้เก็บ
 ใช้ในงานปอยครั้งต่อไป สองสามปอยก็ไม่เหี่ยว
 แห้ง ด้วยคุณลักษณะนี้เองผู้คนจึงเรียกชื่อต้น
 เอื้องนี้ว่า “สามปอย”

แม่ฮุยหยุดพูดครู่หนึ่ง ใช้นิ้วชี้เขตน้า
 หมากที่ริมฝีปากให้แห้ง “ถ้าดอกใหญ่อย่างนี้